

технологий может существенно преобразить образовательный процесс, в частности, помочь учителю при обучении иностранного языка, повысить заинтересованность учащихся в его эффективном изучении.

Вместе с тем до сих пор существует ряд причин, препятствующих внедрению информационных технологий. Во-первых, не во всех учреждениях образования имеется необходимая материально-техническая база. Во-вторых, недостаточно квалифицированных педагогических кадров, способных освоить и активно использовать новые технологии. В-третьих, некоторые учителя не уверены в своей способности успешно освоить и использовать современные технологии [5].

Таким образом, назрела необходимость в организации мастер-классов, компьютерных курсов на базе школ, университетов, других учреждений в целях обучения учителей современным информационным технологиям преподавания иностранного языка.

Список использованных источников

1. Дьяконова О. О. “Эдьютейнмент в обучении иностранным языкам” // Иностранные языки в школе — 2013 — № 3 — с.58–61
2. Грейдина Н. Л., Миракян З. Х. Как “Профессор Хиггинс” помогает изучить английский язык // Иностранные языки в школе — 2002 № 6 — с. 96
3. Канаева В. М., Агапова С. Г. Из опыта творческой группы учителей по проблеме: “Компьютеризация учебного процесса в школе” // Иностранные языки в школе — 1992 — № 3–4 — с.86–88
4. Карамышева Т. В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах. — Спб.: Издательство “Союз”, 2001. — 192 с.
5. М. М. Коренькова, И. А. Малинина “Использование мультимедийных средств обучения английскому языку”. Кафедра иностранных языков НИУ ВШЭ Нижний Новгород

ӘОЖ 8.1751

ҒЫЛЫМИ МАҚАЛАНЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Құзар Жанна Нурлақызы

Kuzar_zhanna@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ «Аударма ісі» мамандығының докторанты
Ғылыми жетекшісі ф.ғ.д., профессор Кульдеева Г.И.

Ғылыми зерттеулерде тілдік бірліктердің барлық деңгейдегі лексикалық және грамматикалық мағына туғызушы тілдік құралдарымен, морфология мен синтаксистің қызмет ету ерекшеліктері ғылыми мәтіннің сөйлеу жүйелігінің мәселелерінде басты орынды алады. Нәтижесінде ғылыми сөйлеудің маңызды белгілерін жүзеге асырудың: объективтіліктің, дәйектіліктің, жалпылықтың, тұжырымдамалықтың, дәлдіктің - сөйлеу жүйесінің құралдары арқылы ғана емес, мысалы, тиісті семантикасы бар лексикалық бірліктердің көмегімен жүзеге асады. Атап айтқанда, М.Н. Кожина «егер біз әртүрлі деңгейдегі тілдік құралдардың қызметінде айтарлықтай байқалатын өзгерістер туралы айтатын болсақ, онда олар лексикалық және семантикалық деңгейде айқын көрінеді: терминология, жалпы ғылыми қолданыстағы сөздердің лексикалық үйлесімділігінің өзгеруі, метафоризация терминология ретінде қолданылуы» [1]. Лексикалық жүйенің құрылымын зерттеуді қажет ететін

сөздік қорды ұйымдастырудың жүйелік сипаты ерекше атап көрсетілген, бұл әр сөздің ондағы орнын анықтауға мүмкіндік береді.

Жоғарыда аталған ерекшеліктер ғылыми мақалаларға ғана емес, олардың аннотацияларына да тән, өйткені олар ғылыми дискурстың бөлігі болып табылады.

Ғылыми мақала бұл автордың жұмысының көрсеткіші болып табылады. Онда қысқа, бірақ жүргізілген зерттеулер туралы және оның нәтижелерін объективті талқылау үшін түсінуге жеткілікті болатын ақпарат. Ғылыми басылым осы зерттеу саласында ғылыми жаңалықтармен айналысатын көптеген ғалымдарға автордың жұмысын көрсетеді.

Біз ғылыми мақалаларды қарастыруға, оларды ұйымдастырудың ерекшеліктерін ашуға тырыстық. ҚР Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің бекітілген тізімге енетін журналдарды қарастырдық. Ғылыми мақалалардың салыстырмалы талдауы көрсеткендей, жалпы авторлардың назары логикалық тұрғыдан педагогикаға, тіл ғылымына, қазіргі даму кезеңіндегі психологияға, олардың барлығы қазіргі ғылыми білім беру технологиялары мен лингвистикалық бағыттар тұрғысынан, оқыту әдістемесі мен тәсілдерін қарастыру мен талқылауға арналған проблемалық аспектілеріне біріктіреді.

Мақала дегеніміз - публицистиканың, ғылыми, ғылыми-көпшілік, техникалық және басқа әдебиеттердің туындысы. Кез-келген проблеманы немесе олардың кешенін аналитикалық тұрғыдан қарастыратын мерзімді басылымның, мерзімді емес жинақтың, сөздіктің, энциклопедияның бөлігі болып табылады. Мақала дәстүрлі түрде ғылыми жарияланымдардың негізгі форматтарының бірі ретінде танылады. Ғылыми мақала - бұл ғылыми дискурстың негізгі жазбаша жанры, оның міндеті ғылыми мәселені тұжырымдау және шешу, белгілі көлемі бар, пайдаланылған әдебиеттер жүйесі және мәліметтер жүйесінен тұрады [2].

Ғылыми мақалалардың негізгі компоненттерінің бірі аннотация мен Abstract (ағылшын тілінде кейде Annotation, Summary) болып табылады. Оның мақсаты мақалада қамтылған қысқаша ақпарат беру болып табылады. Әдетте аннотация мақаланың қысқаша мазмұнын ұсынады, оған қысқаша сипаттама береді. Аннотацияны дайындау кезінде автор мақаланың өзін келтірмейді және ондағы белгілі фактілерді сипаттамайды. Бұл мақаланың потенциалды оқырмандарының шеңберін, яғни іс жүзінде белгілі бір мақсатты көздейтін аудиторияны көрсетеді.

Алайда, аннотациялардың да өзіндік ерекшеліктері бар. Ең алдымен, аннотация мақаладан тәуелсіз ақпарат көзі екенін ескеру қажет. Ол мақаланың негізгі мәтіні аяқталғаннан кейін, оның ішінде негізгі тақырып, проблема, объект, жұмыстың мақсаты және оның нәтижелері сипатталғаннан кейін пайда болады. Бұл тақырыптағы және мақсатқа байланысты басқалармен салыстырғанда осы құжатта қандай жаңалықтар бар екенін көрсетеді.

Аннотация жазуға арналған стандартты нұсқаулар бар. Ұсынылған ғылыми материалдар ГОСТ 7.5-98 «Журналдар, жинақтар, ақпараттық басылымдар бойынша мақалаларды безендірудің негізгі баспа стандарттарына» сәйкес жасалуы керек [3].

Журналдың тізіміне ену критерийлерінің бірі аннотацияның болуы. Дегенмен, қазіргі кезде ғылыми мақаланың аннотациясында нақты не болуы керек деген ортақ пікір жоқ. Басқаша айтқанда, Жоғарғы аттестаттау комиссиясының талаптарымен шектесек те, нұсқаулық не түсіндірулер аз қамтылған.

Әртүрлі журналдарға жасалған шолу көрсеткендей, түрлі журналдарда аннотацияның әр түрлері ғана қолданылмай, сонымен қатар бір журналдың өзінде аннотациялар біркелкі болмауы мүмкін. Келесідей кемшіліктер кездеседі: аннотацияның аудармасы тек бір тілде көрсетілуі мүмкін, үш тілдегі аннотацияның мазмұны әртүрлі болуы, түйін сөздердің дұрыс берілмеуі. Көлемі жағынан бірдей болмайды. Бірақ ең маңызды мәселе аннотацияның аудармасы

түпнұсқаға сәйкес келмейді. Мысал ретінде астында көрсетілген аннотациядан айтылған кемшіліктер көзге түседі [4]:

1 кесте. Ғылыми мақала аннотациясының үш тілде берілуі

Қазақ тіліндегі аннотация	Орыс тіліндегі аннотация	Ағылшын тіліндегі аннотация
<p>Бұл мақалада ХХ ғасырдың басындағы Алаш зиялыларының отарлық езгіден халқын құтқару жолындағы атқарылған істері баяндалады. Алаш зиялыларының Автономияға қол жеткізу жолындағы саяси күресі, қиыншылықтары, өзара пікірлері оны орындау жолындағы әрекеттері туралы мәліметтер беріледі.</p> <p>Түйін сөздер: Алаш, автономия, халық, саяси күрес, ұлттық мемлекеттілікті нығайту барысындағы ізденістер, отарлық езгі</p>	<p>Статья посвящена истории Алашской движения. Движение Алаш – одна из составных частей непрерывной национально – освободительной борьбы казахского народа против колониальной политики России.</p> <p>Ключевые слова: Алаш, партия Алаш, казахский съезд, Уильский уалаят, Автономия</p>	<p>Movement Alash – is one of the components of uninterrupted national struggle of liberation of Kazakh people against the colonial of Russia.</p> <p>Key words: Alash, Alash party, Kazakh congress, Uil'skij ualaat, Autonomy</p>

Аннотацияның ұсынылған орташа көлемі 500 таңбаны құрайды және қазақ, орыс, ағылшын тілдерде берілуі керек. Ұсынылған мақалаға қатысты түйінді сөздер (кілтті сөздер) енгізілуі керек. Кілтті сөздер міндетті болуы керек. **5-6 сөз** қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде. Кілтті сөздер мақала мазмұнын барынша толық ашуды қамтамасыз етуі керек. Әр нақты материал үшін 5-6 маңызды сөздерді маңыздылығына қарай көрсетіңіз. Яғни, мақалада жиілігі бойынша кілт сөзі тізімде бірінші болуы керек.

Аннотацияда зерттеудің мақсаты мен міндеттері, сондай-ақ мақаладағы қозғалған негізгі мәселе мен оның тәжірибедегі қолданысы мақала тілінде сипатталады.

Аннотациялар халықаралық стандарттарға сәйкес рәсімделуі және келесі бөлімдерден тұруы керек:

- зерттеу тақырыбымен таныстыру;
- зерттеудің мақсаты;
- жұмыстың ғылыми және практикалық маңыздылығын сипаттау;
- зерттеу әдістемесінің сипаттамасы;
- зерттеу жұмысының негізгі нәтижелері, қорытындылары.
- зерттеудің құндылығы;
- жұмыс нәтижелерінің практикалық маңыздылығы [5].

Аннотацияның мәні - оның негізгі мазмұнын сақтай отырып, ақпарат көзінің көлемін мүмкіндігінше азайту. Бастапқы дерек көздерін ықшамдау арқылы аннотация оны әртүрлі тәсілдермен жасайды.

Көбінесе мақалалардың авторлары «аннотация» және «абстракт» ұғымдарын бөлмейді, өйткені олардың арасындағы айырмашылықты көрмейді. Бұл түсінікті, өйткені бәрі «аннотация» мен «Abstract» синонимдік ұғымдар екендігіне келіп тіреледі. Бұл қазақ және орыс тіліндегі журналдарда мақала жазуға қойылатын талаптарда ерекше атап көрсетілген, мұнда бұл ұғымдарды нақты ажырату мүмкін емес. Алайда, шетелдік баспагерлер басылымның жанрына

байланысты мақалаға аннотацияның немесе абстрактың болуын және ережелерінің сақталуын қатаң түрде айтады.

Аннотацияға негізгі лингвистикалық сипаттамаларға келесі параметрлер кіреді:

- ақпараттылық;
- мағыналылық;
- құрылымдық;
- тілдің сапасы;
- ықшамдылық.

Барлық осы қасиеттер аннотацияның маңыздылығы оның атқаратын қызметімен анықталады:

- мақаланың негізгі мазмұнын, өзектілігін анықтап, мақаланың толық мәтінін оқу туралы шешім қабылдау;

- мақала туралы ақпарат беру және егер оқырман үшін екінші реттік мақала болса, оның толық мәтінін оқу қажеттілігін жою. Яғни, оқырман мақаланың толық мәтініне жүгіну керек пе, жоқ па деген мәселені шешуге мүмкіндік береді;

- аннотация және Abstract ақпараттық, оның ішінде автоматтандыруда қолданылады. Құжаттар мен ақпараттарды іздеу жүйелері құрылымдалған. Аннотация мақаланың ақпараттық және кітапханалық сипаттамаларын іздеу үшін түрлі ақпараттық жүйелерде, оның ішінде дәйексөз базаларында қолданады.

Аннотация мен Abstract ғылыми-техникалық құжаттардың тіліне тән синтаксистік құрылымдар қолданылады, әдетте, күрделі грамматикалық конструкциялардан аулақ болады. Аннотация мен абстракт лаконикалық және түсінікті, қажетсіз кіріспе сөздерсіз, жалпы тұжырымдамасыз болады.

Ғылыми аннотацияның ерекшеліктеріне мыналар жатады:

- 1 қабылданған терминологияны сақтау;
- 2 презентацияның нақты логикалық реттілігі;
- 3 пассивті құрылымдарды қолдану;
- 4 аннотация тілі әрқашан қысқа, лаконикалық және түсінікті.

Аннотацияны оқу түпнұсқа дереккөзді оқудың орнын толтыра алмайды, ол тек пайдаланушыны қызықтыратын тақырып бойынша әдебиеттердің алғашқы таңдауын жүргізуге көмектеседі. Аннотацияның өте қысқа болуына байланысты дәйексөз келтіруге жол бермейді, ғылыми мақаланың бөліктерін пайдаланбайды, аннотацияның негізгі мазмұны мұнда «өз сөзіңізбен» жеткізіледі. Аннотацияның ерекшеліктері - ондағы лингвистикалық бағалау клишелерін қолдану, әдетте, ол жай сөйлемдерден тұрады.

Сонымен, ғылыми мақалаға аннотация мәтіні сәтті жазылуы үшін белгіленген талаптарды және жалпы қабылданған ережелерді ескеру маңызды. Ең бастысы, оның мәтіні оқырманды зерттеудің жаңашылдығына қызықтыра отырып, мазмұнның мәнін көрсетуі керек. Ол күрделі терминдер мен сөз тіркестерінсіз түсінікті және нақты болуы керек.

Сонымен, қарастырылатын аннотациялар мәтіндерінің құрылымдық ерекшеліктері әртүрлі болады. Аннотацияның мәні оның негізгі мазмұнын сақтай отырып, ақпарат көзінің көлемін барынша қысқартуда. Ғылыми мақалаға аннотацияға терминдер мен терминологиялық тіркестердің болуы, жалпылау, ақпараттылық сияқты белгілермен сипатталады. Есіңізде болсын, ғылыми мақала үшін дұрыс жазылған Abstract немесе аннотация ғана оқырмандар үшін оның қол жетімділігін ашады және мақаланың кең таралуына жағдай жасайды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Кожина, М.Н. О специфике художественной и научной речи в аспекте функциональной стилистики [Текст] / М. Н. Кожина. Перм. ун-т, 1986. – С. 213.

2. Черкунова, М. В. Прагмалингвистические характеристики аннотаций научной и учебной литературы: на материале англоязычных изданий: автореф. дис.... канд. филол. наук / М.В. Черкунова. – Самара, 2007. – 19 с.
3. ГОСТ 7.9-95. Реферат и аннотация. Общие требования. М.: ИПК Издательство стандартов, 1996. – 7 с.
4. Л. Н. Гумилев атындагы Хабаршы ғылыми журналы №3 (118) - 2017 I бөлім
5. Абрамов Е. Г. Какой должна быть аннотация к научной статье / Е. Г. Абрамов // Научная периодика: проблемы и решения. – М.: Издательский дом «БИБЛИО-ГЛОБУС», 2012. – 53с.

УДК 8.1751

ПЕРЕВОД АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ПОЛИТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ НА РУССКИЙ ЯЗЫК (НА МАТЕРИАЛАХ ПРЕССЫ И ДРУГИХ СМИ)

Мамбетакунова Бурулай Адылбековна

Cuteangel1994@mail.ru

КНУ им. Ж.Баласагына Кыргызско-китайский факультет кафедра межкультурной коммуникации

Актуальность исследования определяется рядом факторов как собственно языкового, так и социалингвистического и прагматического характера. Необходимо также отметить, что в процессе коммуникации, в частности, в сфере социально-ориентированного общения, язык подвергается определенному рода социально-культурному варьированию, в котором всякий раз учитывается картина мира в видении индивидуума. А так же важную роль в жизни общества играет терминология и ее перевод. Иногда недостаточно знать только перевод слово т.к. многие политические термины взаимственные с английского языка, нужно знать его значения.

Для этого хороший переводчик должен не только уметь переводит, но и иметь широкий кругозор. Характерными чертами политической терминологии в плане лексики являются весьма широкое использование профессиональной политической терминологии; частое употребление «высоких», т.е. книжных слов (to corroborate a statement - подтвердить заявление, proponents - сторонник, a vision - концепция, heterogeneous - неоднородный), клише и штампов (last but not least - наконец, что не менее важно; boom and bust - цикл «бум и спад»; apart from the fact that - помимо того, что; in. В наш век прогресса коммуникация стала очень доступна благодаря информационной технологии. Большинство стран контактируют друг с другом имея свою политическую точку зрения. Но как мы будем передавать информацию? Если мы не будем понимать суть разговора. Научная новизна заключается в том, что в нем рассматривают важную роль слово в политической терминологии, которые передают современные СМИ Впервые в данной описании нового способа образования терминов исследуемого политического термина, а также определяются виды, источники и их значения. Время не стоит на месте появляются новые прогрессы и в политической деятельности тоже, что требует для себя определения, умения переводить и понимать.

Цель настоящей работы заключается в исследовании проблем языковых систем при переводе политических терминов на материалах СМИ.

В соответствии с поставленной целью в ходе проведения данного исследования предполагается решить следующие задачи:

Раскрыть важную суть слово в коммуникативной области социологического общества.

Рассмотреть концепции современного перевода терминологии;